

Valsts aizsardzības mācība — saistoša jauniešiem

Šajā mācību gadā visās Latvijas skolās sāksies valsts aizsardzības mācība. Tā skolēniem ir obligāta un paredzēta divus mācību gadus — vidusskolā 10. un 11. klasē, tehnikumos — 1. un 2. kursā vai 2. un 3. kursā.

SANDRA PUMPURE

Zināšanas apguve teorētiski un praktiski

Par valsts aizsardzības mācības nepieciešamību izglītības iestādēs diskutēts jau sen, tās apguve pilotprojektā vairākās skolās sāka 2018. gadā. No 2020. gada skolām tas bija kā izvēles mācību priekšmets, bet no šī gada jau obligāts vidusskolas posmā. Šobrīd valsts aizsardzības mācība notiek 289 izglītības iestādēs un to filiālēs.

Tās mērķis ir veidot pilsoniski atbildīgus individuālus ar pamatzināšanām par valsts aizsardzību, kas nepieciešamības gadījumā ļautu efektīvi rīkoties dažādās krīzes situācijās. Mācību kurss veidots trīs moduļos — pilsoniskā aktivitāte un valsts drošība, noturība krīzes situācijās un vadība, valsts aizsardzības iemaņas. Skolās mācības notiek sadarbībā ar Jaunsardzes centru, un nodarbības vada sagatavoti jaunsargu instruktori. Mācības paredzētas astoņas mācību stundas vienu dienu mēnesī, izņemot septembrī un janvārī. Apmēram līdz 30% satūra ir teorētiskās mācības, bet pārējais — praktiskās nodarbības. Vasarās planotas mācību nometnes, bet tajās varēs piedalīties brīvprātīgi.

Skolas varēja izvēlēties, kā iekļaut šo programmu mācību slodzē. Aizkraukles novada Izglītības pārvaldes vadītāja Sarmīte Kļaviņa atzina, ka mācību iestādēs paši meklējuši risinājumu, bet stundu skaits citiem mācību priekšmetiem praktiski nav samazināts. To atzina arī aptaujātais skolas.

Apgūtais noder ikdienā

Viena no skolām, kur valsts aizsardzības mācība sāka piedāvāt jau kā fakultatīvu un vēlāk īstenoja arī pilotprogrammu, ir Jaunjelgavas vidusskola. Mācību iestādes direktore Lauma Milīga stāsta, ka valsts aizsardzības mācības nodarbības paredzētas galvenokārt trešdienās, citas mācību stundas sadalītas citās nedēļas dienās. Ar jauniešiem darbojas instruktors Mārtiņš Noviks.

— Mācības jauniešiem noteikti dod lielākas praktiskās iemaņas, kas noder ikdienā — kartogrāfiskās zināšanas, kā orientēties apkārtnē, pārvarēt šķēršļus. Arī skolēni atzīst, ka viņiem patīk šīs mācības, jo tās saistītas ar to, ko var izmantot ikdienas dzīvē. Lidz ar šīs programmas iekļaušanu skolā paplašinājies tehniskais nodrošinājums un citas iespējas, piemēram, doties pārgājī-

nos, piedalīties nometnēs. Jau augstā daļa to izmantoja un atzina, ka bijis ļoti interesanti. Tas viss jauniešiem dod iespēju arī iepazīt militāro jomu, lai izņemtu, vai saistīt turpmāko dzīvi ar bruntojamiem spēkiem, — stāsta direktore.

Es bērniem atgādinu, ka mēs nevienam nezīnām, kas nākotnē mūs sagaida, ko darīsim. Tāpēc labāk ir zināt un prast, jo ne vienmēr pieejams būs dators vai telefons.

ILUTA BĒRZIŅA,
INSTRUKTORE

Viņa atzīst, ka mācībās ļoti noder arī pirms vairāk nekā desmit gadiem skolā izveidotā šautuve, kas atjaunota atbilstoši visiem normatīviem. Lidz ar to jauniešiem veidojas iemaņas šaušanā un nodarbībās iepazīst arī dažādus ieročus.

— Vērtējot līdzšinējo pieredzi un esošo programmu, lielākais ieguvums ir praktiskās iemaņas. Teorija lielākoties ir citās mācību stundās, bet praktiskās lietas ne vienmēr iespējams iemācīties skolā vai mājās. Turklāt valsts aizsardzības mācība jau iepriekš un jaunsardze skolā bijusi iespēja šajās nodarbībās iesaistīt tos jauniešus, kurus brīvajā laikā nekāds cits neinteresēja. Viens no lietām, kas viņiem īpaši patika, bija pārgājieni, mācības ārpus skolas ar nokļūšanu lauku apstākļos. Tas viss norūda bērņus un piedāvā citādas, kas brīvā laikā pavadišanas iespējas, kā arī iemāca dažādas prasmes. Tas viss bija un ir ļoti vērtīgi, — saka Lauma Milīga.

Turpina iesākto

Kā izvēles priekšmets valsts aizsardzības mācība pērn bija I. Gaiša Kokneses vidusskolā, un tagad tā veiksmīgi turpinās. Mācību iestādes direktore vietniece izglītības jomā Maija Ancāne stāsta, ka turpinās sadarbību ar Jaunsardzes instruktori Maiju Zeilāni. Tā kā skolēnu 10. klasē ir daudz, piesaistīta arī instruktore Iluta Bērziņa.

Nodarbības paredzētas reizi mēnesī piektdienās, bet mācību stundas, kas todien "izkrit", notiek citos laikos. Viss saplānots veiksmīgi, un ļoti noderēja pagājušā gada pieredze, — saka Maija.

Mācību iestādes direktore vietniece izglītības un informācijas tehnoloģiju jomā Elvira Broka piebilda, ka vēl gadu iepriekš šī mācība bija papildu iespēja tiem, kuri to vēlējās apgūt. Pērn tā jau iekļauta kopējā mācību plānā, darbojas veiksmīgi un bija ļoti labas atsauksmes

gan no skolēniem, gan instruktores.

I. Gaiša Kokneses vidusskolas 10. klases skolēns Kristers atzīst, ka mācības patīk, jo tās saistās ar viņa nākotnes karjeras izvēli. Ir lietas, ko viņš jau zinājis iepriekš, piemēram, ierindas mācība, jo to skates bija iepriekšējā skolā. Jaunums bijis kaujas pozās, iepazīšini arī militāro ekipējumu. Kopumā viss ir interesanti.

Interesē un aizrauj

Maija Zeilāne valsts aizsardzības mācību māca I. Gaiša Kokneses vidusskolā un Bebru pamatskolā vada jaunsargu grupas. Par jaunsargu instruktori viņa strādā trešo gadu. Maija atzīst, ka arī pašai daudz jāmacās, lai varētu izglīt jauniešus, jo viņi uztver visu informāciju.

— Jauniešiem veicas ļoti labi. Saļidzinot, kādi viņi bija pirms gada vai pusgada, izaugsme ir acīmredzama. Joprojām ir gan pozitīva attieksme pret mācībām, gan liela ieinteresētība. Tie, kuri vēlēties, nākamvasar jau varēs doties uz nometni, lai nostiprinātu zināšanas, — saka Maija.

Tāpat kā citi instruktori, arī viņa ar vidusskolēniem tikties reizi mēnesī. Valsts aizsardzības mācības programā ir vairākas tēmas, kurās jaunieši apgūst mijiedarbībā, lai nav tā, ka, darbojoties ilgstoti ar vienu, zūd interese un uzmanība. Apgūstot teoriju, to pēc tam pielieto praksē. Instruktorē atzīst, ka Kokneses skolā jaunieši ir ļoti ieinteresēti šajās nodarbībās. Sākotnēji bija pa kādam atturīgākam, bet ar laiku domas mainījās, un rezultāti ir labi. Daudz arī atkarīgs no instruktora, kas stājas klases priekšā.

— Es bērniem atgādinu, ka mēs nevienam nezīnām, kas nākotnē mūs sagaida, ko darīsim. Tāpēc labāk ir zināt un prast, jo ne vienmēr pieejams būs dators vai telefons, kur sameklēt nepieciešamo informāciju. Turklāt zināšanas un iemaņas militārajā jomā dod plašas iespējas. Tās nav tikai zināšanas, ko pielieto militāristi, bet ikdienā daudz arī ikviens iedzīvotājs, — stāsta instruktore.

Militārā joma vairs nav tikai vīriešu un zēnu pasaule. Tajā arvien vairāk iesaistās arī sievietes un jauniešas. Maija atzīst, ka viņas paaudzei militāristi gan vairāk saistās ar spēģi un nobrieduša vīrieša tēlu, kuru pienākums ir aizstāvēt. Šo lomu pārņem arī sievietes. Pati viņa iestājusies zemessardzē un tagad darbojas jaunsardzē, jo vienmēr sevi izjutusi cinitājas un aizstāvēt gēnu, nereti palīdz arī kolēģēm, jo apzinas, ka to var. Tā kā ikvienā lietā ir sava pozitīvā puse.

— Mācības nedalām meitenes un zēnus, jo uzdevumi ir vienādi.

MAF
Mediju atbalsta fonds

Projektu finansē Mediju atbalsta fonds no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par materiāla saturu atbild laikraksts "Staburags".

AKTĪVAS MĀCĪBAS I. Gaiša Kokneses vidusskolas skolēniem.

Maijas Ancānes foto

Protams, ja kādam ir veselības problēmas, informē mani, un domājam, kā to uzdevumu paveikt citādi. Ir arī tādi, kuri gribētu darīt, bet ne-spēj, jo fiziskā sagatavotība daudziem jauniešiem ir diezgan zema. Prieks, ka pēc viņu pašu iniciatīvas pielāgojam vingrinājumus un domājam, kā tos uzlabot. Viņi lieliski prot motivēt cits citu. Noteikti esmu gandarīta, ka jauniešiem ir šāda valsts aizsardzības mācība, kas informē par iespējām. Jaunsargi darbojas arī iepriekš, bet informācijas par to bija maz. Savulaik mācīties Aizkrauklē, pati par to visu zināju, tāpēc tagad bērniem un jauniešiem to stāstu, aicinot iet un izmantot, — teic Maija Zeilāne.

Noderēs ikvienā krīzē

Jaunsargu instruktors Einārs Kviesis darbojas Ogres izglītības iestādē. Viņš teic, ka daļai jauniešu jau bijusi saskare ar valsts aizsardzības mācību, bet daļai tas ir kas jauns. Viņiem patīkot, un tā esot arī atslodze no citiem mācību priekšmetiem, jo tas ir kas citādišķs un jādabojas arī praktiski.

— Viss ir izpildāms — orientēšanās, šaušana, ierindas mācība. Vēl gan bijusi tikai viena nodarbību diena, bet interese ir. Tie, kuri darbojušies kā jaunsargi pamatskolā, daudz ko jau zina, bet tagad visu apgūst padziļinātāk, un vienmēr ir arī kas jauns, ar ko iepriekš nav saskarēties. Tās ir svarīgas mācības, ko cenšamies jauniešiem skaidrot, jo šādas iemaņas būtiskas ne tikai kara apstākļos, bet jebkurā krīzē — nav elektrības, sākas plūdi vai ir kāds cits apdraudējums. Ja ar ko tādu saskarēs pēc gadiem, visticamāk, atcerēsies, ko instruktorš mācījis, — stāsta Einārs.

Katrā nodarbībā ir teorija, ko pēc tam izmēģina praktiski. Tas palīdz labāk apgūt vielu, un ir arī interesantāk, pašiem pārbaudot, kā tas viss darbojas. Padziļinātāk to varēs

apgūt un izjust nometnēs, kas paredzētas vasarā. Īpaši tās nozīmīgas tiem, kuri savu nākotni vēlas saistīt ar militāro jomu.

Einārs Kviesis piebilst, ka mācības noteikti ir labas, jo dod jauniešiem iespēju apgūt lietas, ko visticamāk citādi neiemācīties. Kādu tas viss aizrauj vairāk, un, piemēram, sāk startēt orientēšanās sacensībās, ierindas mācība māca darboties komandā, veido stāju un gaitu. Arī ikdienā saskaroties ar ieroci, zinās, kā ar to rīkoties.

Jaunsargi ir labi palīgi instruktoriem

Jaunsardzes instruktoram Gintam Kokinam ir liela pieredze šajā darbībā, tostarp valsts aizsardzības mācības pasniegšanā jauniešiem jau no 2018. gada, kad tā bija kā pilotprojekts. Šajā mācību gadā viņš ir jauniešiem darbojas Aizkraukles novada vidusskolā. Instruktorš atzīst, ka interese par mācībām ir dažāda. Kādam kaut kas padodas vai patīk vairāk, citiem mazāk. Tomēr valsts aizsardzības mācība ir pozitīvs ieguvums, jo dod praktiskas zināšanas.

— Lai arī ikdienā kāds uzskata, ka visu zina, tikai, saskaroties ar konkrētām lietām, var pārliecināties, vai tā ir. Šīs zināšanas noderēs ne tikai militārajā jomā, bet arī ikdienā, jo dzīve ir vislielākā skola. Pozitīvais ir tas, ka teorija mijas ar praktiskajām darbībām, kas veicina jauniešu interesi un daudz labāk palīdz apgūt vielu, — saka Gints Kokins.

Viņš atzīst, ka šajās mācībās ir vieglāk strādāt ar jaunsargiem, kuriem ir jau pamatzināšanas. Turklāt jaunsardzē bērni iesaistās brīvprātīgi, un ir pašu motivācija darboties. Tā ir priekšrocība ikvienā lietā, īpaši, ja savu nākotni vēlas saistīt ar šo jomu. Tā kā jaunsargi ir arī labi palīgi instruktoriem. Savukārt valsts aizsardzības mācība, iespējams, kādam ir pamudinājums iesaistīties gan jaunsardzē, zemessardzē vai izvēlēties militāro karjeru. ♦